

Předložená práce navazuje na autorčinu předchozí práci diplomovou a na podobnou diplomovou práci Mgr. Jakuba France. Tím vše získává na zajímavosti a výsledky na váze. Práce splňuje základní formální požadavky a je podložena studiem relevantních odborných pramenů.

Základní myšlenka práce je mimořádně zajímavá: mění se, a nakolik, osobnost frekventanta dlouhodobého psychoterapeutického výcviku? Vždyť na tomto tichém předpokladu je takový výcvik v podstatě založen. Většinou se to formuluje jakýmsi odkazem na potřebu, aby osobnost budoucích terapeutů „uzrála“, „stabilizovala se“ atp. Naprostá většina odborníků nepochybuje, že do vlastní profesní činnosti vstupuje psychoterapeut především svojí (zralou, pevnou, stabilizovanou) osobností a technická průprava jaksi dotváří účinnost psychologické intervence terapeuta. Čtenář vstupuje do textu práce s celou řadou dalších důležitých otázek: je možné pojmenovat mechanismus event. osobnostních změn? Je jiný, případně intenzivnější, než nabízí běžný život? A v čem? A jak je to při porovnání různých terapeutických výcviků? A samozřejmě se nabízí i otázka, nakolik se takový výcvik projeví nejen v práci terapeuta, ale i v jeho osobním životě. To všechno jsou podstatné otázky, i když nelze od autorky práce očekávat jejich plné zodpovězení. Sympatické je, že autorka se v probíraném tématu osobně angažuje, že formuluje své názory, aniž by je stavěla za vzor anebo jedinou pravdu. Neznalému čtenáři to může příhodně přiblížit atmosféru výcvikové komunity.

Členění práce je klasické - na část teoretickou a empirickou. V teoretické části autorka seznamuje čtenáře se systémem SUR, se základními faktory terapeutické změny apod.

Těžiště práce však vidím v části empirické. V empirické sondě autorka zkoumala osobnostní struktury frekventantů úvodního setkání prvního a závěru pátého ročníku přípravy (výcviku). Očekávané osobnostní změny si autorka definovala jako osobnostní růst (viz. str. 52). Jde o obecné posílení stability a sebejistoty a vedle toho i úpravu v interpersonálních vztazích. Jako metody si autorka zvolila FPI, ICL a dodatečných dvanáct sebeposuzovacích škál (na str. 56 chybí škála „schopnost náhledu“). Tyto metody také použil (a sebeposuzovací škály vytvořil) Mgr. Franc a bylo tedy možné porovnání. Při znalosti normativních hodnot naší populace je tedy v případě ICL a FPI možnost sledovat jak event. posun v průběhu výcviku, tak i vůči běžné populaci. V kvalitativní části autorka diskutovala osm témat se třemi lektory SUR. Zajímalo by mě, jak byla tato témata vygenerována? Nebylo mezi uvažovanými tématy také hledání nosného agens osobnostní změny? Tedy, co je tou podstatnou zkušeností měnící osobnostní strukturu? Je to něco pojmenovatelného? Anebo jde spíše o zvláštní kombinaci výcvikových částí?

Od str. 58 autorka otevírá výsledky a jejich diskutování. Jako oponent mám ale hned poznámky: hodnoty v tab. 1 jsou průměry v T-skórech? A dále – dominance v pátém ročníku vzrostla (hodnota je 36 ve srovnání s původní hodnotou 33,83), ale normativní populační průměr je 50. Je tedy ještě vyšší? Ale v textu je uvedeno, že v pátém ročníku je tato dimenze signifikantně (resp. téměř signifikantně) vyšší, než je tomu u obecné populace. Patrně by bylo vhodné diskutovat tyto vizuální rozdíly a trochu jiné statistické nálezy. Kde je důvod? Ani se mně nezdá, že by to mohla způsobit rozdílná variance v souborech prvního a pátého ročníku (ovšem tyto hodnoty nejsou uvedené ...). Posun se ukázal také v dotazníku FPI ve škálách maskulinita a dominance (viz tab. 3). U tab. 5 není jasné, o jaké hodnoty jde. Patrně jsou to hodnoty \bar{p} . Škoda, že to není vysvětlené. Svým způsobem je takovou diskusí následná tab. 6, uvádějící tentokrát průměrné hodnoty – v jakých skórech tentokrát? Jinak jsou ovšem tendence posunu během výcviku zajímavé a vlastně žádoucí (snížení agresivity, zvýšení

společenskosti, dominance, ale při tom trochu překvapivé snížení extraverze v tab. 6. Přitom autorka na str. 64 hovoří o nárůstu této osobnostní dimenze; a viz také str. 92, kde lektor doc. Kožnar není překvapen nárůstem dominance a extraverze...). Nalezené výsledky autorka obšírně diskutuje. Tab. 7 je už dobře srozumitelná a porovnává rozdíly v sebesuzujících škálách (v podstatě podporujících nálezy v FPI a ICL). Jako čtenář bych ale spíše přivítal, kdyby posloupnost byla: 1. ročník – 5. ročník - 'p' hodnoty rozdílu v t-testu. Velmi sympatické je, jak autorka pracuje kreativně právě se seposuzovacími škálami (očekávané změny apod.) a jak vše následně zajímavě diskutuje. To považuji za nejzajímavější část kvantitativní části empirické studie. Diskuse se zkušenými lektory (kvantitativní část empirické sondy) je velmi zajímavá a dotýká se již mnou (oponentem) zmíněných klíčových otázek. Zde lze jen litovat, že se autorce (přes všechno její úsilí) nepodařilo zajistit účast více lektorů. Velmi krátká diskuse nad otázkou „V.2“ (Vliv absolvování výcviku na pocit štěstí) mě utvrzuje v názoru, že je možné, že každý z lektorů (a zde jsou názory pouze dvou!) hovoří tak trochu o něčem jiném, protože štěstí je tak těžké definovat (viz ona slavná báseň ...). Problém podobného předstření názorů různých osob je vždy zatížené chybou osobního výkladu otázky, tématu. Výsledek může mít podobu různosti, která by jistě mohla být seřena, kdyby například tito lektoré diskutovali společně a museli by se dohodnout, co rozumí např. zmíněným štěstím, nebo možností „míry změny člověka během výcviku“ apod. Podnětná je také diskuse s lektory nad výsledky autorčiných nálezů. Ve vlastní kapitole Diskuse autorka opět detailně prochází své nálezy a přemýšlí o jejich pozadí. Zdá se, že jako klíčový vystupuje faktor vlivu skupinového prostředí, setkávání se s druhými účastníky, třibení komunikačních stylů a vůbec skupinová dynamika. Nu a opět si kladu otázku, jak je to asi v jiných, individuálnějších výcvicích, čím se tam dociluje 'růst osobnosti' a děje-li se na podobných dimenzích. Rozumím, že to autorka nemohla postihnout, nicméně její názor by mě velmi zajímal.

A ještě několik málo poznámek: autorka se zmiňuje o tom, že sama ve svém chování vnímá „jemné nuance“, které přičítá absolvovanému výcviku SUR. Introspektivní postřehy profesionálů mají samozřejmě vysoký kredit. Nicméně stále je nejasné, co takové „nuance“ vlastně jsou. Je to cosi nového, ve smyslu rozvinutí nových osobnostních kvalit, anebo jde o vyhlazení, utlumení, kontrolu předchozích kvalit pro terapeutickou práci méně vhodných, méně žádoucích?

V názvu práce je zmíněn vliv na absolventy výcviku – ale vlastně jde o vliv na frekventanty.

Práce splňuje požadavky na ni kladené a já ji doporučuji k obhajobě.

Praha 11. 10. 2010

Jiří Šípek